

TÖRŐCSIK MARI

BÉRCZES LÁSZLÓ BESZÉLGETŐKÖNYVE

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2016

A budapesti Alkotmány utcai Közgazdasági Gimnázium tanulója.

► *Azt hagyjuk későbbre, most az egri tankerületben vagyunk. Én úgy képzelem, hogy bemegy a tizennégy éves gyerek a tankerületi akárkihez, aki nem foglalkozik vele.*

Velem foglalkoztak. Bementem, és figyeltek rám. Erről beszélünk már egy jó ideje: tudtam valamit, hogy figyeljenek rám, valamit, amitől színész vagyok. A lényeg az, hogy szeptember 1-jén, amikor elkezdődött az iskola, már a kezemben volt a levél, és benne a határozat: *Törőcsik Marián a mai naptól a budapesti Alkotmány utcai Közgazdasági Gimnázium tanulója.* Aláírás: *Osztje Zoltán igazgató.* Gondolja el, én ott érettségiztem! Kereskedelmi tervező és könyvelő a végzettségem, de ehhez egyáltalán nem értek. Az ottani tanárok nem problémáztak, hiszen azt is látták, hogy magyarból, történelemből, földrajzból mindig brillírozok. Az írásbeli érettségim átsegítettek így-úgy. De mi lesz a szóbelin, ahol idegen elnök van? A humán tárgyak rendben mentek, de aztán jött a kereskedelmi tervezés... Ránéz az elnökre a... talán Magos tanár úr, aztán felém fordul, *No, Törőcsik, most jön a kereskedelmi tervezés. Ugye, ha magának azt mondják, hogy ezt így és így kell csinálni, maga azt mondja, Igen!* Mondom nagy elszánással, *Igen, azt fogom mondani, hogy Igen!* A tanár úr folytatta, segítőtleg: *De ha azt mondják magának, hogy Nem, akkor ugye nem mondja, hogy Igen!* Javában helyeseltem, *Dehogyan, akkor azt mondom: Nem!* Hogy az elnök mit gondolt magában, nem tudom, de hogy kedvesen mosolygott, az biztos. Én meg négyesre érettségiztem. Ne vegye tőlem nagyképűségnek, de kell hogy legyen a jelenlétemnek valami jelentése. Olyasmi, amiért általában megszeretnek az emberek. Megszeretnek, amikor a Turgenyev-novellát mesélem anyák napján, amikor a tankerületi főigazgatóságon mondom a magamét, amikor az iskolákat konferálok fel a színpadon, amikor... meséltem már a színművészeti felvételimet?

► *Még nem. De még csak a közgazdasági gimnáziumnál tartunk.*

Igen, de ezt most mégis el kell mondanom, mert ott is ugyanez működött: a jelenlét ereje. Hiszen nem a tudásomért vettek fel. De hát megszeretett, hál' istennek, egy életre Gellért Endre, és ő tudta, hogy egyszer át fog adni engem Major Tamásnak, és hogy

nála, a Nemzeti Színházban kell majd engem fölnevelni. Megjegyzem, engem ma nem vennének fel a színművészetire. Újabban az van, hogy a felvételizőknek monológokat kell elmondaniuk. Annál nehezebb nincs. Egy valamirevaló rendező akkor kezd a monológon dolgozni, amikor már szinte kész az előadás. De még akkor sem biztos, hogy sikerül. Ehhez képest a felvételin minden második gyerek besántikál, és egy púpost imitálva közli velünk, hogy ő III. Richárd, és úgy döntött, gazember lesz. Hozzá pofákat vág. Hogyan tudjam én róla eldönteni, tehetséges-e? Erre fel megkérdezték, *Mariska, akkor hogyan kellene?* Mondom, *Például menjen ki és jöjjön be még egyszer, ott egy szék, üljön le, és gondoljon valamire... Vajon látok-e valamit az arcán? De hát ha egyszer csak azt mondja az a gyerek, Jé, kisütött a nap! Kész! Többet megtudok róla, mint III. Richárd vacakul elmondott monológjából. Sok ilyen kis játék van. De hogy monológokkal? Vagy versekkel? Jó, ha egy verset félig el tud mondani valaki. Na, mindegy. Amikor én először felvételiztem – hogy hogyan jutottam el a felvételire, azt majd máskor, mindenesetre egy Buzás Pali nevű dramaturghallgatótól véletlenül megtudtam, hogy létezik egy bizonyos színművészeti főiskola –, harmadikos gimnazista voltam. Akkor minden második felvételiző Iszakovszkij *A kútnál* című versét tanulta meg, mert az nagyon vicces vers. Mondanom sem kell, én is azzal próbálkoztam. Az akkor már súlyos torokrákkal küszködő Lehotay Árpád felvételiztetett. Mellette ült az asszisztense, ő beszélt helyette. *A művész úr nagyon helyteleníti, hogy érettségi nélkül lehet főiskolára jönni. És mivel látja, hogy maga még gimnazista, azt ajánlja, előbb azt fejezze be, és aztán jelentkezzen újra.* Kijöttem, elmentem a Belvárosi templomba, ültem ott hosszan, már majdnem rám zárták az ajtót, és örökre megfogadtam, hogy soha többé nem jelentkezek. Hiszen ha igazán tehetséges lettem volna, felvettek volna.*

➤ *Akkor itt nem működött a jelenlét ereje.*

De nem ezt a felvételit akarom én mesélni, hanem a következőt, amire nem is jelentkeztem. A szüleim is kérdezték, de mondtam, nem. A Rákóczi úton volt dolgom, szembejön Buzás Pali. *Mikor jössz a felvételire?* Mondom neki, *Nem jelentkeztem.* Ha

nincs Buzás Pali, én nem vagyok a pályán. Mert ő akkor elkapta a kezemet, berohant velem a főiskolára, ahol azt mondták, *A prózát már lekéste, kislány, kérdezték, tud énekelni?*, mondom, *Tudok*, erre ők, *Akkor legyen az operett, annak éjjélkor jár le a határideje.* Délután négy volt. Pali elvitt Simon Zsuzsa lakására, hogy fogadja el a jelentkezésemet. Elfogadta. Ha nincs Keres Emil és Fischer Sándor, akkor se vagyok a pályán! Én ugye akkoriban az érettségire készültem, nem a felvételire. Szóval félig tudtam Iszakovkijtól *A kútnál*-t meg egy kicsit a Csokonai-verset, *A Reményhez* címűt, ami férfivers, persze. Ennyit. Másfél verset. Mondhatták volna, hogy *Mit képzelsz magad, idejön másfél verssel?* De Keres és Fischer valamiért nem mondták, valamiért megszelídült a szívük. Kérték, énekeljek operettet. *Azt én nem tudok, kérem szépen, de eléneklek, amivel édesapámat szoktam altatni.* Azzal rázendítettem. *„Megyen már a hajnalcsillag lefelé.”* Fischer megszólal, *No, jól van, de legközelebbre nézzen bele egy operettalbumba, ez mégiscsak operett szak lenne...* Második forduló. Itt már sokan ültek benn, köztük Gellért Endre is. Ha nincs Gellért... Bementem, elkezdtem. Kutyaúl tájszólásban beszéltem, de egy szuszra elmondtam mindent: hogy a közgazdasági gimnázium, hogy Hevesvezekényen fölszállt a vonatra Buzás Pali, hogy örök fogadalmat tettem a Belvárosi templomban, és hogy újra Buzás Pali, de hogy én az érettségire készültem, és másfél verset tudok, és hogy Fischer elvtárs azt tanácsolta, tanuljak meg egy operettdalt, és voltam is az Erkel Zeneműkiadóban, hogy adjanak már egy albumot, na de mit, és eszembe jutott, hogy van olyan, hogy *Csárdáskirálynő*, és hogy abból el is kezdtem tanulni egy dalt... *Mi lenne az?*, kérdezi Gellért. Ez már *A Reményhez* után volt, amit leállítottak. *Szilvia belépője*, mondom, és állok ott sötétkék szoknyában, fehér, csíkos kis blúzban. *De Gellért elvtárs, majd meg kell állni közben, mert nem tudom végig.* Azt mondja, *Hát akkor kezdje el dalolni.* Rákezek. *Hajhó, hajhó... Messze délen, zordon hegyek ölén...* Képzeld el, rémes. *Jó, köszönöm szépen. Fáradjon ki.* A második fordulóban már ült benn néhány főiskolás, köztük Pethes Gyuri, ő mesélte később, hogy ilyen még soha nem történt: kiléptem, és Gellért hanyatt vágta magát. Úgy

kacagott, hogy nem bírta abbahagyni, de nem csak ő, mindenki. Elkezdtek engem visszaidézni, tájszólásban persze. Hogy mit hordtam össze ott... De mindezt szeretetből! Odakint senki nem értette, mi van. Már egy fél órája nem hívtak be senkit. Pethes Gyuri mesélte, hogy egyszerűen nem tudták összeszedni magukat, valaki mindig elkezdett röhögni, és az hullámozott tovább. Ismeri ezt. A végén eredményhirdetés, és nem hiszi el, azt mondják, jöjjenek a harmadik fordulóra. Ott már meg se kellett szólalnom. Volt egy zongorista, Kardos úrnak hívták talán, vagyis elvtársnak, ő játszott, én meg, ezt kérték, mozogtam a zenére. Gellért fölvettem. Ő engem imádott. Fél évig vette velem a *Hét krajcár-t*, aztán a vizsgán mindenki odavolt, sokan sírtak. Gellért nagyon értett a szöveghez. Ez volt az én szerencsém. Hogy ilyen emberek között nőttem fel. A második évben egy tudományos szöveget mondatott el velem. *Írjanak oda neki egy ötöst és annyi csillagot mellé, amennyi van. Mert ilyen intellektuális és tudományos szöveget ma senki így el nem mond Magyarországon.* Különben tényleg jól mondtam. Gellértnek köszönhető, tőle sokat tanultam.